

kristálytól rezgésnek indul, hirtelen fagyás áll be benne, minek folytán a hőmérséklet hirtelen 0°-ra, tehát magasabbra emelkedik s ez által a páráknak újabb és hirtelen föllendülése következik be. Az ilyen túlhűtött felhőt ennél fogva bizonyos értelemben a föllendüléshez szükségelt erő forrásának tekintetjük és ebben kell keresnünk igazi okát azon olykor feltűnően nyilatkozó alakváltozásoknak, melyeket a zivataros felhőkön látunk.

Ha végül még túlhevített gőzök létezését is föltételezzük, a mi több okból nem valószínűtlen, ezekben a fenti folyamatok újabb erősödést találnának, s ily módon az úgynevezett felhőszakadások oka ezekkel volna kimagyarázható.

Az előadottakban megmutattam, miképen lehet a leggyakrabban előforduló felhőalakoknak legtöbbször keletkezésök módjából kimagyarázni és miképen lehet alakjokból eredetökre következtetni.

Hogy a felsorolt okok összehatásából még némely középalakoknak is kell

keletkezniök, az természetes, azonban koránt sem nehéz ez alakokat is az itt tárgyalt alaptételekre visszavezetni.

Egyetlen felhőalak marad hátra, melynek képződéséről ez idő szerint tüzetesen, vagy legalább minden esetre kiterjedőleg be nem számolhatunk, ezek t. i. a légkör legmagasabb régióihoz tartozó tulajdonképi pehelyfelhők (cirrus vagy cirrostratus). Kétségtelen ugyan, hogy e laza képződmények jégtűkből állanak, sőt olykor hullámfelhőkre is vezethetők vissza, de egyes sajátosságait legalább egyelőre bajosan tudjuk kimagyarázni.

E feladat megoldása a jövő feladata, a mely annival háladosabbnak ígérkezik, a mennyiben ép ezen felhők útján veszünk tudomást azon folyamatokról, melyek a végtelen távolságban lejátszódnak, s ez okból e felhőket méltán tekinthetjük a közelgő időjárás változása hírhözóinak.

(Himmel u. Erde 1894. 5. f.)

Közli BÓBITA ENDRE.

APRÓ KÖZLEMÉNYEK.

Vadászat és természettudomány. Mi az, a mi az embert kiragadja a mindennapi nyomorúságból, a miért elhagyja a jó társaságot, a kényelmes életet és a mi rá bírja, hogy fárasztó, járatlan utakon életét kockáztassa, dacoljon a zord idő viszontagságaival és erejét próbára tegye? A szenvedély az, a mi a hegymásztót az Alpések sziklatorsnyaira viszi, a vadászt az őserdők rengetegeibe kalauzolja; még pedig a szenvedély nemesebb formája, és ritkán csak a feltűnés vágya, mint azok hiszik, kikben hiányzik az érzés, hogy felfoghaszák, a mit szavakban kifejezni nem, hanem csak érezni lehet.

A vadászat nemes sportja nemcsak testünket edzi, nemcsak élvezetet nyújt, hanem természettudományi ismereteinket is nagy mértékben gyarapítja, a természet szépségeit megkedveltetni velünk. A vadász, a gazda, a pásztorember az, a ki már hivatásánál fogva a természeti tünemények megfigyelésével foglalkozik. Az állat- és növényélet minden csekély mozzanata észleléseinek tárgya, és pusztán csak gyakorlati eljárásánál fogva esetleg több és becsebb biológiai adat birtokába jut, mint az íróasztala mellett görnyedő és a természet nagy tárházát csak néha-néha kutató szobatudós. Brehm nagy művében minduntalan talá-

lunk hivatkozást vadász- vagy pásztor-emberek észleléseire; és joggal, mert sem a zord idő viszontagságai, sem pedig a modern elkényeztetett élet — állítólag nélkülözhetetlen — követelményei nem tartják vissza a vadászt, a pásztor, hogy nehéz hivatásának megfeleljen.

Éles szemmel, bámulatos kitartással figyeli meg a vadász a különféle állatok életmódját, meglesi őket az erdő csendes világában, kitanulja szokásaikat, táplálékukat, szóval oly alapos biológiai tanulmányokat tesz, mondhatni önkéntelenül, hogy sok tudós zoológus irigyelheti tőle.

A mellett megfigyeli a növényvilágot, ismeri a káros és hasznos rovarokat, gyakorlatilag foglalkozik az ellenök való védelemmel stb. A folytonos gyakorlat élesíti érzékeit és megtanul a természet szépségeiben gyönyörködni és lelkében is különbözni a városi levegőben született és toglalkozó nyárspolgártól. Őszinte nyíltszívű ember az erdész, ki nem igen foglalkozik más dolgaival, hanem saját útjain jár.

Hazánk áldott földje a természet-nyujtotta kincsekben olyannyira gazdag: a havasi bérczek szikláin tenyészik a zerge; az őserdőkben a hatalmas szarvas, a vadkan, az őz, a ragadozó hiúz és a medve; a levegőben kering a királyi sas; a rónaság szántóföldein a nyúl, a fogoly, a fácán, a fűrj; a mocsarakban a tömérdek és érdekes vízivad. Mióta ember népesíti a földet, azóta van meg a vadászat. Előbb az önfentartás kérélelhetetlen ösztöne, az éhség kényszerítette az embert a vadászat gyakorlatára; de később, midőn már az állattenyésztés és a földművelés függetlenebbé tette a földurát, a szenvedély járult hozzá, hogy a vadászat valóságos kultusszá fejlődött. A szegény ember keresetforrása, a nagy úr időtöltése és nemes foglalkozása volt

az. Az állatok elejtésére szolgáló szerzőszámok, fegyverek, módszerek egész népfajokra és korszakokra nézve jellemzőkké váltak. De ma már hanyatlani kezd e szép foglalkozás. Az őserdők homálya eltűnik, a prűszkülök lokomotiv elűzi a félénk vadat, a gyáripar lefoglalja a területet, az emberek munkagépekké válnak, a foglalkozásban az egyéniség eltűnik, csak a csont és izomtömegben felhalmozott munkaerő és a szám dönt. A modern erdész könnyvvívő fakereskedővé válik lassacsckán, szóval tűnik a vadászat poézise!

Mentsük meg a mi még menteni való a régi emlékekből és járuljunk hozzá, hogy az 1896-iki kiállításon a vadászat történelmi csoportja ne csak érdekes, hanem tanulságos is legyen.

A tisztelt tagtársak szelvése figyelmébe ajánlom a következő felhívást.

»Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás történelmi főcsoportjának keretébe a vadászat, mint a magyar nemzet ősfoglalkozásainak egyik legelőkelőbbje is beletartozik s az e csoport érdekében megalakított bizottság a következőkre helyezi a fősúlyt, mint olyanokra, a melyek a vadászati kiállítás felszerelésére fontosak és szükségesek, a melyekre nézve tehát a kerületenként fölkért közreműködő erők figyelmét külön is felhívja.

I. 1. A puszkapor föltalálása előtti időkből minden lövő szerszám — íj és számszerj (Bogen und Armbrust), a hozzá való nyilakkal és puzdrával, a melyekről föltehető, hogy vadászatra is használtattak.

2. Oly ütő és hajító fegyverek, mint gerelyek, kelevészek, buzogányok, csákányok és kopják, a melyekről föltehető, hogy vadászatra is használtattak.

3. Oly fogókészülékek — csapóvasak, török és hasonlók — a melyekről föltehető, hogy ősi használatúak; itt

a népies vadfogás módjaira nagy súly tartozik, mert ezeknek szerszáma rendszeren ősi szerkezetű.

4. Oly tartók vagy edények — tarisznyák, ivóedények (az utóbbiakból kivált a fémből valók és szűrővel ellátottak); a melyekről föltehető, hogy vadászatra is használtattak.

5. Oly képek és ábrázolatok, a melyek oly vadászati jeleneteket tüntetnek fel, a melyekben a lövőfegyver nem szerepel.

6. Oly részek vagy belőlők készült tárgyak, a melyek kiveszett vagy pusztulófélben levő vadakból erednek, legfőképen:

a) Bölényszarvak vagy belőlők készült tárgyak;

b) bölénykoponyák;

c) vadkecske, inkább kőszáli kecske (Steinbock) szarvak vagy belőlők való tárgyak.

7. *Solymászat*, különösen három tárgy, ú. m.:

α) *Kappa*, vagyis az a fejrevaló, a mellyel a sólyom fejét leborították, hogy ne láthasson;

β) *Béklyó* vagy lánicz, a melyre a sólymot ráfűzték;

γ) *Keszttyű*, a melyet a solymász felhúzott, s mely arra való volt, hogy a sólyom karmai ne árthassanak a kéznek.

Fegyzet. Kiválóan becsesek azok a tárgyak, a melyeken díszítés látható s ha ez vadakat vagy vadászati jeleneteket ábrázol.

II. *A puskapor föltalálása utáni időszak.*

1. Azok a puskák, a melyek még kanócczal süttettek el, a hozzájuk tartozó villákkal, a melyekre célzáskor rátámasztattak.

2. Azok a puskák, a melyek már kovás szerkezetűek, s a melyeken forgókerék gerjeszti a szikrát (Radschlossflinten).

3. Sárkányos kováspuskák, a melyeken a sárkány kovája a puskaporos serpenyő aczéljába ütődve gerjeszti a szikrát; végre »*kapszis puskák*«.

4. Puskaoptartók; nevezetesen a szarvas szarvaiból valók, kétágúak; golyóartók, régi golyóöntő formák és hasonlók.

5. Vadászkések, török, kopják és hasonlók; ivóedények, kürtök, sipok, czvorkák, eblánczok, lovak vadászati szerszáma.

6. Vadászhalók és riasztó, különösen címéres leplek a fővad bekerítésére (zum Einlappen des Hochwildes).

7. Régibb vadásztrofeák, különösen medve, farkas, hiúz-koponyák, vadkanfejek, szarvas-, őz- és zerge-szarvak.

8. Régi képek és tárgyakon való vadászati ábrázolatok.

9. Régi vadászkönyvek, naplók, családi és egyéb címerek, a melyeken vad, vagy vadnak része előfordul.

10. Régi oklevelek.

Fegyzet.

A) Itt is, mint I. alatt, a legbecsesebbek azok a tárgyak, a melyeken oly díszítés látható, mely e tárgyak rendeltetését kimutatja.

B) Egészben három korszak különböztendő meg:

α) A puskapor feltalálása előtti,

β) a puskapor feltalálása utáni, és

γ) az ismétlődő fegyverek vagy gyorspuskák korszaka.

A harmadik γ) korszak egészen a recens vagy modern vadászat körébe tartozik s erre a bizottság csak annyiban reflektál, a mennyiben pl. egy notoriusan perkussziós puska hátultöltővé alakítottatott volna át, és feltéve, hogy csöve elég nevezetes készítmény.

C) Magától értetődő dolog, hogy becsesség tekintetében legelső sorban azok a tárgyak állanak, a melyek azonkívül, hogy magyar vadász tulajdonai, még magyar eredetűek — készítésűek — is; másodsorban következnek mindazok a tárgyak, a melyek, noha külföldön készültek, magyar vadász tulajdonai, és végre harmadsorban azok, a melyek ha nem is magyar vadász tulajdonai,

és külföldi eredetűek is, de magyar vadászatokon használtattak. Végre számot tart a bizottság azokra a tárgyakra — fegyverekre és trofeákra — is, a melyeket magyar vadászok idegen, messze országokban használtak, illetőleg szereztek.

A csoportbizottság tisztelettel és egész bizodalommal fordul e fontos és nemes ügy barátaihoz és pártolóihoz azzal a kéréssel: méltóztassanak környezetökben és saját vadászkamrájukban is széttekintve, a bizottságnak a tárgyak tulajdonosait, illetőleg a tárgyakat tudtára adni, esetleg a bizottságnak vi-

dékükre majdan kiszálló megbízottját kegyesen fogadni, tájékoztatni és kalauzolni.

Az értesítés a csoportbizottság elnökéhez, — **Nádasdy Ferencz** grófhoz Budapest, VIII. Múzeum-utca 15. szám — intézendő.

WARTHA VINCZE.

A gyalog hal. A halak szervezete, mint mindenki tudja, úszásra van alkotva, s a halak más egyéb mozgást alig is tudnak végezni.

Mindamellett néhány igen érdekes

kivételt is ismerünk. Bizonyos fajokat a környezet vagy az élelemkeresés arra utal, hogy a vizet egy időre elhagyják; így például a repülő hal úszik és repül is úszószárnyaival; sőt vannak olyanok is, a melyek a szó szoros értelmében járnak. E tekintetben különösen érdekes a malthe-hal (*Malthe vespertilio*), Braziliában, mely minden tekintetben a legszembeszökőbb módon különbözik minden más haltól. E csodálatos hal három

példánya látható a mellékelt képen; még pedig az egyik hasoldalával tekint felénk, a másik kettő pedig profilban van ábrázolva s mintegy harmadrészre kisebbítve.

Ezek a halak úszni nem tudnak, hanem járnak vagy ugrálnak, mint a békák, melyekhez különben is nagyon hasonlítanak.

Fejük igen nagy s elejéből szarvszerű kinövés nyulik ki, a melynek aljá-

ban vannak orrgödreik. Kopolytyúik egészen a hátoldalukon igen szűk réssel nyílnak, minek következtében a víz hosszú ideig megmaradhat lélekző üregökben; ez a berendezés nagyon fontos, mert ez teszi e halakat arra alkalmassá, hogy a vizet egy időre elhagyják. Testök, a hasuk s a farkuk kivételével, csonttáblákkal van fedve, melyek díszes vértet alkotnak. A hátulsó végtagok mögött jelentékenyen megvékonyodó testök húsos úszószárnyba végződő farkhoz hasonlít. Háti oldalukon a fark táján három vagy négy tüske vehető észre, melyek a hiányzó sörény-úszót jelezzik. Végtagjaik valóban csodálatosan vannak alkotva. Az elsők igen aprók, a hasoldalra vannak húzódva s vékonynyelű húsos lapátkához hasonlítanak, a

melyek úszásra egészen alkalmatlanok, csak előre és hátra mozgathatók. A hátulsók még jobban el vannak változva; oldalvást kiállanak, lefelé, majd felfelé irányulnak, és széles húsos evezőben végződnek, mely a végtag alaprészeivel valóságos könyököt alkot.

E végtagok nagyon különböznek a többi hal úszószárnyaitól, s kétségkívül nem úszásra, hanem járásra és ugrásra valók, mint a békák hátulsó végtagjai.

Vége még egy sajátosság szól határozottan a mellett, hogy ez az állat csúszásra van alkotva, s ez a végbélnyi lás mögötti sörény-úszó, mely a helyett, hogy kiemelkednék és szabadon lebegne, részsút lapul el s a farkra simúl.

(Scientific American 1894 április 14. 954. sz.) F. J.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI MOZGALMAK A HAZÁBAN.

14. Az Erdélyi Múzeum-egylet orvostermészettudományi szakosztályának 1894 márczius 2-ikán tartott term. tud. szakülésén

I. Dr. Koch Antal tanár: »A Maros és N.-Küküllő közének földtani alkotásáról« című munkáját ismertette.

Ezt a tárgyat megelőzőleg bemutatta a M. Kir. Földtani Intézet évkönyvében legközelebb megjelenő nagyobb munkájának próbanyomatát, mely 20 évi tanulmány alapján az erdélyi medence alsóharmadkori képződményeit részletesen tárgyalja. Jelenleg a felsőharmadkori képződmények beható vizsgálatával foglalkozik, s e célból a múlt nyáron az Erdélyi Múzeumegylet megbízásából a Maros és a N.-Küküllő folyók közti területet járta be minden irányban, sok új észleletet téve és kellő anyagot gyűjtve, a melyet a tél folytán dolgozott fel. Tanulmánya szerint ezen terület földtani alkátában három különböző korú képződmény vesz részt, melyek változatos rétegei csaknem vízszintesen terülnek. A legelső képződmény uralkodóan palás agyagmárgából áll, alárendelten homokos rétegekkel. Gyér kövületei alapján beltengeri üledéknek tartandó, mely a Mezőség sóagygrétegeivel egykorú. Felette uralkodóan homokos rétegek terülnek, melyek Balázsfalva mellett talált kövületek alapján határozottan felsősvízi képződ-

mények és a szármát emeletbe tartoznak. A terület legmagasabb gerincein végre sárgás-fehér palás-táblás agyagmarga terül, helyenként sok kövülettel, melyek az alsópontusi emeletbe tartozásukat bizonyítják. A folyóvölgyek lejtőit diluviális terraszok kísérik, melyek alul kavicsból és homokból, felül sárga tállyagból állanak és itt-ott ősemelős maradványokat is tartalmaznak. A völgyek talpát jelenkori üledékek borítják, de felhúzódnak ezek sok helyen a lejtőkre is. Balázsfalva mellett a La Peru hegy terraszán ősemberi telepnek nyomát fedezte fel, melyen durva, díszített cserepek és konyhahulladékok (szarvasfogak és agancs, Unio-héjak stb.) nagy mennyiségben vannak elszórva. Végül megemlíti, hogy egyes kirándulásain Pálffy Dénes tanítványa, Gyulai Kálmán és Dr. Cettianu Ambrus gimnáziumi tanárok kísérték.

2. Dr. Héjjas Imre »Adatok Erdély fossil bryozoa-faunájához« címen ismerteti az erdélyi harmadkori cyclostom bryozoaikat. Erdély területéről eddig 6 miocén és 10 eocén lelőhelyről, Stoliczka, Reuss, Manzoni, Pergous és Lörenthey adatai alapján, 47 faj cyclostom bryozoa volt ismeretes. Szerző 2 miocén (Bujtor, Oláh-Rákos) és 12 eocén lelőhelyen összesen 69 cyclostom fajt talált, melyek közül eddig 29 faj és négy genus ismeretlen volt Erdély harmadkori bryozoa-

faunájában. Az időbeli elterjedésre nézve kimutatja szerző, hogy Erdély miocénjéből 22, eocénjéből 27 faj cyclostom bryozoa volt eddig leírva, mely számok vizsgálatai alapján a miocénben 33-ra, az eocénben 67-re emelkedtek.

15. A M. Földtani Társulat 1894 április 4-ikén tartott szakülésén

1. Dr. Zimányi Károly »*Ásványtani közlemények*« czimen a) a tolcsvai (Zemplénmegeye) kvarcz-kristálykákról értekezett, melyek ibolyás-szürke lithoidit üregeiben *ülnek és dauphinei ikrek*; b) moravicsai hemimorphit vékony léczalakú vagy lándzsás, szintelen kristályairól; c) a kaukázusi hegység szürke, tömör, terebratulákat tartalmazó mészkövről és egy ilyen kövület belsejében ritka habitussal kifejlett *baryt* kristályról és d) a zalathnai szénsulphid gyárból kikerült *kén*kristályokról, melyek a még tisztátalan szénsulphid gyűjtő edényeiben képződtek.

2. Dr. Braun Gyula bemutatott barnaszéneken *ülő andesin* kristálykákat Trifailról; továbbá az *erzbergit* nevű új ásványt Eisenerz-ről, melyet Hatle írt volt le, és több centiméter nagyságú skalenoéderez *calcit* kristályokat Bleibergről.

3. Dr. Staub Móricz »*Magyarország tőzegtélepeiről*« értekezett. Bemutatta Magyarország tőzegtélepeinek térképét, melyet a Kir. Magy. Természettudományi Társulat tőzegkutató bizottsága részéről kiküldött szakférfiak és kérdőívek segítségével beért jelentések, valamint az eddigi adatok alapján készített. Jellemzi általában hazánk tőzegtélepeit és összehasonlítja a nyugot-európaiakkal. Hazánkban alig van telep, amely terjedelemre és vastagságra nézve versenyezhetne a külföldiekkel, de feltűnő nálunk, hogy főképen az ország nyugoti részében, az úgynevezett délnyugoti dombos vidéken sokkal több és nagyobb tőzegtélep van, mint a Királyhágón túl, vagy északi Magyarországon. Fellápjaink jóval csekélyebb számúak mint állápjaink és amazoknál a rétegek száma sokkal kevesebb mint a külföldi fellápokban. Az új adatok is megerősítik azt a nézetet, hogy jelenleg olyan korszakban vagyunk, mely nem oly dús csapadékban, mint az előbbi, mert a tőzeglápok mesterséges lassankénti lecsapolás nélkül is kisebbednek és végre eltűnnek.

16. Az 1894 május 2-ikán tartott szakülését Böckh János Dr. Szabó József

bold. elnökről való megemlékezéssel nyitotta meg.

Jelentette továbbá, hogy herczeg Eszterházy Pál készségesen elvállalta a társulat pártfogását.

Kalecsinszky Sándor »*Közlemények a M. Kir. Földtani Intézet kémiai laboratoriumából*« czímen kémiai elemzéseinek eredményét közli, nevezetesen a gyergyói márvány, a máriavölgyi és kisgyöri agyagpala, Nagy-Károly egyik kútja és a szolnoki ártézi kút vizének kémiai összetételét.

Dr. Staub Móricz bemutatja Dr. Traxler László »*Adalékok az ásványvizek összetételének megváltozásához*« czímű értekezését, melyben a szerző a szolyvai (Bereg.) savanyúvíz újabb elemzéséből régiebb, és legnagyobbára nem kémiai vizsgálatból eredő adatok alapján azt iparkodik kimutatni, hogy ez ásványvíz kémiai alkata az idők folytán ismételt megváltozott.

17. Az Országos Közegészségi Egyesület 1894 márczius 1-én tartotta közgyűlését.

Korányi Frigyes alelnök megnyitó beszédében reményét fejezte ki, hogy Hieronymi belügyminiszter czéltudatos törekvéseit a valóságba, de a kormány cselekedetei csak keretet alkothatnak, az eredményre vivő foglalatot egyes egyedül a társadalmi tevékenység adhatja meg.

Fodor József főtitkár beszámolt az egyesület egy évi működéséről. Az egyesületnek azzal a hihetetlen és szégyenletes tudatlansággal és közönyösséggel kell folyton küzdenie, melyet nemcsak a köznép tanúsít az egészség legfontosabb érdekével szemben, hanem a föllebbállók, a legműveltebbek is. Nehéz feladata van a közegészségügyi felvilágosításnak mindenütt, kivált Magyarországon, a hol a mulasztásokat is pótolni kell. De nem szabad csüggedni a higiéné, e gyakorlati humanizmus terjesztésében. Nemzeti érdek a népesség szaporodása, egészsége, erősödése.

A közgyűlésen életbe léptek az új szabályok, melyek a vidéki osztályoknak szabad mozgást engednek, s a tagsági díjakat szabályozzák.

Az új tisztikarban elnök lett Fodor József, alelnök Dollinger Gyula, főtitkár Csapodi István, titkár Frank Ödön; a szakosztályok elnökei Hőgyes Endre, Ilosvay Lajos, Leövey Sándor, Körösi József, titkárai

Rigler Gusztáv, Pavlicsek Sándor, Schuschny Henrik, Korotnai Árpád és 24 választmányi tag.

Csapodi indítványára fölterjesztést tett az egyesület a kereskedelmi miniszterhez a millenium esztendejében, illetőleg 1895 december 31-ikén tartandó népszámlálás ügyében.

18. A *Magy. Tud. Akadémia* 1894 május 4-ikén tartott tagválasztó nagygyűlésén a matematikai és természettudományi osztályba a következő tagokat választotta: 1. Tiszteleti tagúl Teleki Samu grófot, ki Afrika belsejében tett felfedező utazásával a tudománynak nagy szolgálatot tett; 2. rendes tagokul Horváth Gézá-t, Klug Nándor-t, Koch Antalt és Lengyel Bélát; 3. levelező tagokul Hankó Vilmos-t, Kossutányi Tamást és Rados Gusztáv-ot; 4. külső tagokul Kleritj Ljubomir szerb tudóst, a kir. szerb akadémia matematikai és természettudományi osztályának titkárát, ki a műszer-mechanika terén elért sikereivel hazája határain túl elismerésre talált; Sir Thomas Spencer Wells-t, a jelenleg élő gynaecologus sebészek leghíresebbjét és Zujovič János-t, a belgrádi főiskola tanárát és múzeumi őrt, Szerbia első geológusát.

Ugyane nagygyűlés az elhunyt Szabó József helyére König Gyula rendes tagot választotta a III. osztály titkárjává; továbbá elhatározta, hogy Szabó József képét a képes terem számára lefesteti.

19. A matematikai és természettudományi osztálynak 1894 május 8-ikán tartott rendkívüli ülésén

Ilosvay Lajos tartott emlékbeszédet Lavoisier, a chemia nagy reformátoráról, kit a rémuralom emberei, mert »nem volt többé szükségök tudományra«, 100 évvel ezelőtt ugyane napon állítottak vérpadra. Az emlékbeszédet egész terjedelemben közöljük sajtó alatt levő Pótfüzetünkben.

20. A matematikai és természettudományi osztálynak 1894 május 28-ikán tartott ülésén

I. Entz Géza »Két quarnerói vég-lényről« értekezett, a melyeket rajzokon mutatott be. Előzetesen kiemelte, hogy a magyar zoológusokra ép oly fontos, mint háladosat munka vár: egyetlen tengerünk, a Quarnero állatvilágának tanulmányozása, mely csak kellően fölszerelt tengerparti zoológiai állomáson indítható meg és folytat-

ható rendszeresen. Reményét fejezi ki, hogy a kormány, melyet a Kir. Magy. Term. tud. Társulat ily zoológiai állomás felállítása ügyében megkeresett, már a közel jövőben lehetővé teszi, hogy a magyar zoológusok a magyar tenger állatvilágát rendszeresen tanulmányozhassák.

Az értekező tanulmányait egy új *Zoothamnium*-fajon s a *Noctiluca miliaris*-on végezte, melyeket Dr. Dada y Jenő gyűjtött mult évben Portore mellett. A *Zoothamnium*, melyet fölfedezőjéről Z. Dada yi névvel jelöl, egy apró, mintegy 0,5 mm. nagyságú pelagikus Calanida páncczélán számos apró s néhány óriás egyénből álló telepeket alkot; a *Noctiluca* ellenben, a mely fő okozója a tenger világításának, szabadon lebeg a plankton-szervezetek igen kevert társaságában. A szerző vizsgálatai e véglények finomabb szervezeti viszonyaira vonatkoznak, melyek úgy a Vorticellinák, mint a Cystoflagellaták szervezetének ismeretét bővítik.

2. Krenner József a Schuller Alajos-tól fölfedezett új arzénszulfid (As_4S_8) morfológiai és optikai viszonyairól értekezett. A narancs-színű kristályok rombosak és optikai tengelyeik síkja egyenközü a brachydiagonális főmetszettel.

3. Dada y Jenő bemutatja »Az Anuroidea Rotatoria-családá revisiója« című dolgozatát, melyben e család nemii jellemeinek összehasonlítása alapján kimutatja, hogy a Hudson-tól és Gosse-tól *Anuraea* és *Notholca* néven leírt nemek fajai az Ehrenberg-féle *Anuraea* nembe egyesítendők. Az *Anuraea*-fajokból egy sorozatot állít össze, mely azt bizonyítja, hogy az eddig leírt fajok egy része egyazon törzsalak variatásául tekintendő. E törzsalak az *A. aculeata*, melyből egyik ágon az *A. valga* és variatásai (*A. cochlearis*, *A. stipitata*), másik ágon az *A. testudo*, *A. scurulata* és *A. curvicornis* állanak s az utóbbi foglalja egymáshoz a két ágat.

21. F. évi nagygyűlése a következő új nyílt pályázatot hirdette ki:

Kivántatik Magyarország emlős faunájának megírása, az emlősök anatómiájából annyit vevén fel, a mennyi a fajok megállapítására és a biológiai viszonyok megértésére szükséges. Jutalma a Lukács Krisztina nevére Lukács Móricz által tett alapítványból 1000 ft.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy a munka tervezetét és elkészülése határidejét 1894 szeptember 30-ikáig a főtítkári hivatalnál nyujtsák be.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.